

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας, χωροταξική αναδιάρθρωση των δικαστηρίων της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από πενήντα οκτώ (58) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου. Το νομοσχέδιο διαρθρώνεται σε τρία (3) Μέρη (Α΄ - Γ΄).

Το Μέρος Α΄, υπό τον τίτλο « Ενοποίηση του Πρώτου Βαθμού Δικαιοδοσίας- Χωροταξική Αναδιάρθρωση των Δικαστηρίων της Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης», περιλαμβάνει οκτώ (8) Κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 1-2), υπό τον τίτλο «Σκοπός-Αντικείμενο», καθορίζει τον σκοπό (άρθρο 1) και το αντικείμενο (άρθρο 2) του Μέρους Α΄ του υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίου. Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρο 3), υπό τον τίτλο «Ορισμοί», περιλαμβάνει τους βασικούς νομοθετικούς ορισμούς που ισχύουν για την εφαρμογή του νόμου.

Το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 4-6), υπό τον τίτλο « Ενοποίηση του Πρώτου Βαθμού Δικαιοδοσίας της Πολιτικής Δικαιοσύνης και Αναδιάρθρωση των Πρωτοβάθμιων Δικαστηρίων», ενοποιεί τον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας της πολιτικής δικαιοσύνης και καθορίζει τις οργανικές θέσεις των δικαστικών λειτουργιών, εισαγγελέων και δικαστικών υπαλλήλων στο σύνολο του νέου δικαστι-

κού χάρτη (άρθρο 4), ρυθμίζει το ζήτημα της καθ' ύλην αρμοδιότητας των εδρών των πρωτοδικείων στις αστικές και ποινικές υποθέσεις (άρθρο 5) και θεσπίζει τον νέο δικαστικό πολιτικό και ποινικό χάρτη, καθορίζοντας και τις σχετικές οργανικές θέσεις (άρθρο 6).

Το Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 7-8), υπό τον τίτλο «Βαθμολογική Αντιστοιχία-Γενική και Ειδική Επετηρίδα Δικαστών Πρώτου Βαθμού», ρυθμίζει την ένταξη των Ειρηνοδικών σε ειδική επετηρίδα, καθορίζει τα καθήκοντά τους, προβλέπει την υποχρεωτική παρακολούθηση προγραμμάτων επιμόρφωσης στον τομέα του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας (άρθρο 7). Περιέχει επίσης ρυθμίσεις αναφορικά με την αντιστοίχιση των ειρηνοδικών με τους δικαστικούς λειτουργούς της γενικής επετηρίδας, και αναφορικά με τις προϋποθέσεις ένταξης των υπηρετούντων Ειρηνοδικών και των αποφοίτων της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών οι οποίοι έχουν διορισθεί ως Δόκιμοι Ειρηνοδίκες Δ' ή βρίσκονται στο στάδιο της πρακτικής τους άσκησης μετά από την ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου κατάρτισης, στη γενική επετηρίδα των πρωτοδικών (άρθρο 8).

Το Κεφάλαιο Ε' (άρθρα 9-10), υπό τον τίτλο «Μεταθέσεις και Μισθολογική Κατάσταση των Δικαστικών Λειτουργών Πρώτου Βαθμού», ρυθμίζει τα σχετικά με τις μεταθέσεις των υπηρετούντων Ειρηνοδικών ζητήματα (άρθρο 9) και τη μισθολογική κατάστασή τους (άρθρο 10).

Το Κεφάλαιο ΣΤ' (άρθρο 11), υπό τον τίτλο «Υπηρεσιακή Κατάσταση των Δικαστικών Υπαλλήλων», ορίζει ότι όπου απαιτείται μετακίνηση δικαστικού υπαλλήλου για κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών από την έδρα πρωτοδικείου, από ή προς παράλληλη ή περιφερειακή έδρα της ίδιας πρωτοδικειακής περιφέρειας, η δαπάνη μετακίνησης καταβάλλεται από το δημόσιο.

Το Κεφάλαιο Ζ' (άρθρο 12), υπό τον τίτλο «Διοίκηση Πρωτοδικείων και Εφετείων», καθιερώνει την αρμοδιότητα του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων για τα διαχειριστικά ζητήματα των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων.

Το Κεφάλαιο Η' (άρθρα 13-14), υπό τον τίτλο «Εξουσιοδοτικές και Μεταβατικές Διατάξεις», θεσπίζει εξουσιοδοτικές (άρθρο 13) και μεταβατικές διατάξεις (άρθρο 14).

Το Μέρος Β' (άρθρα 15-57), υπό τον τίτλο «Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών, Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης, Δικαστική Αστυνομία, Υποχρέωση Ενημέρωσης για τη δυνατότητα Διαμεσολαβητικής Διευθέτησης, Σύνταξη Διαπιστωτικών Εκθέσεων από τους Δικαστικούς Επιμελητές και Αδικήματα που Στρέφονται κατά των Οικονομικών Συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Έ-

νωσης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης», διαρθρώνεται σε έξι (6) Κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 15-16), υπό τον τίτλο «Σκοπός-Αντικείμενο», καθορίζει τον σκοπό (άρθρο 15) και το αντικείμενο του Μέρους Β΄ του νόμου (άρθρο 16).

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρο 17-35), υπό τον τίτλο «Οργανωτικές Αλλαγές, Αναμόρφωση των Διαδικασιών Εισαγωγής στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών και Λοιπές Παρεμβάσεις στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών – Τροποποιήσεις Ν. 4871/2021», προσδιορίζει τους βαθμούς των δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργών που μπορούν να τοποθετούνται ως Διευθυντές Κατάρτισης και Επιμόρφωσης (άρθρο 17), τροποποιεί το άρθρο 18 του ν. 4871/2021 (Α΄ 246) (άρθρο 18), ενοποιεί τα στάδια του εισαγωγικού διαγωνισμού, τα οποία από τρία γίνονται δύο (άρθρο 19), επιφέρει τροποποιήσεις στο άρθρο 20 του ν. 4871/2021 (Α΄ 246) (άρθρο 20), καταργεί την ξεχωριστή εκπαίδευση των σπουδαστών που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δόκιμων εισηγητών του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Γενικής Επιτροπείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρο 21), επιβεβαιώνει την τήρηση των αρχών και κανόνων που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την επεξεργασία αντιγράφων φακέλων δικογραφιών στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών (άρθρο 22) και καταργεί το τρίτο και τέταρτο εδάφιο της παρ. 1 και το πέμπτο εδάφιο της παρ 3 του άρθρου 27 του ν. 4871/2021 (Α΄ 246) (άρθρο 23). Επιπροσθέτως, επιφέρει τροποποιήσεις στο άρθρο 28 του ν. 4871/2021 (Α΄ 246) (άρθρο 24), καθορίζει τον τρόπο υπολογισμού της σειράς επιτυχίας στους πίνακες επιτυχόντων των εκπαιδευομένων που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών λειτουργών (άρθρο 25), ρυθμίζει την κατανομή των επιτυχόντων στα τμήματα της κατεύθυνσης της Διοικητικής Δικαιοσύνης (άρθρο 26), προβλέπει τον τρόπο υπολογισμού του τελικού βαθμού βάσει του οποίου καθορίζεται η σειρά των εκπαιδευομένων που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών λειτουργών στους πίνακες αρχαιότητας (άρθρο 27), ρυθμίζει τη συγκρότηση της επιτροπής ψυχιατρικής διερεύνησης των εκπαιδευομένων που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών λειτουργών (άρθρο 28) και περιέχει ρυθμίσεις αναφορικά με τον διορισμό των επιτυχόντων εκπαιδευομένων που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών λειτουργών (άρθρο 29). Τέλος, ρυθμίζει τα ζητήματα αναφορικά με τη χορήγηση πιστοποιητικού ψυχικής υγείας στους υποψηφίους του εισαγωγικού διαγωνισμού δικαστικών υπαλλήλων (άρθρο 30), καθορίζει τους διδάσκοντες που αξιολογούν τους εκπαιδευομέ-

νους οι οποίοι πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών υπαλλήλων κατά το πρώτο στάδιο κατάρτισης (άρθρο 31) και τις δικαστικές υπηρεσίες στις οποίες πραγματοποιείται η πρακτική άσκηση των εκπαιδευομένων που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών υπαλλήλων (άρθρο 32), ρυθμίζει τη συγκρότηση της επιτροπής ψυχιατρικής διερεύνησης των εκπαιδευομένων που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών υπαλλήλων (άρθρο 33), ορίζει ότι κάθε εκπαιδευόμενος που δεν αποδέχεται τον διορισμό του, υποχρεώνεται να επιστρέψει τις αποδοχές τις οποίες είχε εισπράξει κατά τη διάρκεια της κατάρτισής του στη Σχολή, όπως και ότι, εφόσον διοριζόμενος παραιτηθεί πριν από τη συμπλήρωση δύο ετών πραγματικής υπηρεσίας ως δικαστικού υπαλλήλου, οφείλει να επιστρέψει ποσοστό των αποδοχών που είχε εισπράξει κατά τη διάρκεια της κατάρτισής του στη Σχολή ανάλογο προς τον υπολειπόμενο χρόνο υποχρεωτικής υπηρεσίας του ως δικαστικού υπαλλήλου (άρθρο 34). Τέλος, καθορίζει εκ νέου τη σύνθεση της επιτροπής του εισαγωγικού διαγωνισμού για την επιλογή των εκπαιδευομένων που πρόκειται να καταλάβουν θέσεις δικαστικών υπαλλήλων (άρθρο 35).

Το κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 36-39), υπό τον τίτλο «Διαδικασία εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης – Ρύθμιση πλημμελημάτων αρμοδιότητας της ευρωπαϊκής εισαγγελίας – Τροποποιήσεις ν. 3251/2004 και ν. 4786/2021», αφορά στη διαδικασία εκτέλεσης του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης και τη ρύθμιση πλημμελημάτων αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, και εισάγει τροποποιήσεις των ν. 3251/2004 και ν. 4786/2021. Ειδικότερα: τροποποιεί το άρθρο 12 παρ. 1 ν. 3251/2004 και καταργεί δυνητικό λόγο μη εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (άρθρο 36), τροποποιεί το άρθρο 13 παρ. 3 του ν. 3251/2004 και αφορά στην εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης κατά Έλληνα υπηκόου (άρθρο 37), ρυθμίζει την άρνηση διαμεταγωγής υπηκόου άλλου κράτους μέλους και επιφέρει μεταβολές στο άρθρο 30 παρ.3 του ν. 3251/2004 (άρθρο 38), τροποποιεί το άρθρο 16B παρ. 2 του ν. 4786/2021 και καταργεί ειδική διαδικασία για τα πλημμελήματα αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που διώκονται αυτοτελώς (άρθρο 39).

Το Κεφάλαιο Δ΄ (άρθρα 40-42), υπό τον τίτλο «Δικαστική Αστυνομία- Τροποποιήσεις Ν. 4963/2022», τροποποιεί την παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 4963/2022 (Α΄ 149) (άρθρο 40) και την παρ. 3 του άρθρου 16 Α του ίδιου νόμου (άρθρο 41), και καθορίζει τις απαιτήσεις εισαγωγικής και επιμορφωτικής εκπαίδευσης του προσωπικού του αστυνομικού τομέα της Δικαστικής Αστυνομίας (άρθρο 42).

Το κεφάλαιο Ε΄ (άρθρα 43-46), υπό τον τίτλο «Παρεμβάσεις στον ν. 5090/2024 και τον ν. 4620/2019», αφορά παρεμβάσεις στους ν. 5090/2024 και 4620/2019. Ειδικότερα, καταργεί το άρθρο 469 του Ποινικού Κώδικα διά τροποποίησης του άρθρου 136 του ν. 5090/2024 (άρθρο 43), τροποποιεί το άρθρο 111 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, με αντικείμενο τα κακουργήματα που προσβάλλουν τα έννομα αγαθά του ατομικού απορρήτου και της επικοινωνίας στην καθ' ύλη αρμοδιότητα του Τριμελούς Εφετείου (άρθρο 44), το άρθρο 324 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και παραπέμπει στις διατάξεις περί αρμοδιότητας Μονομελούς Εφετείου επί πλημμελημάτων προσώπων ιδιάζουσας δωσδικίας (άρθρο 4), όπως τροποποιεί το άρθρο 551 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και παραπέμπει στις διατάξεις περί μετατροπής της ποινής φυλάκισης σε χρήμα (άρθρο 46).

Το Κεφάλαιο ΣΤ΄ (άρθρα 47-57), υπό τον τίτλο «Άλλες Διατάξεις Αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης», καταργεί την υποχρέωση ενημέρωσης για τη δυνατότητα διαμεσολαβητικής διευθέτησης σε δίκες στις οποίες διάδικος είναι το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (άρθρο 47), ρυθμίζει τη σύνταξη διαπιστωτικών εκθέσεων από δικαστικό επιμελητή μετά από παραγγελία οιουδήποτε ή παραγγελία πληρεξούσιου δικηγόρου που εκπροσωπεί φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα (άρθρο 48), τροποποιεί το άρθρο 24 ν. 4689/2020 και ορίζει ότι δεν τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις περί εξάλειψης του αξιολοπίου και μη επιβολής ποινής στα αδικήματα που τελούνται σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 49), αυξάνει τις οργανικές θέσεις των εισαγγελικών λειτουργιών (άρθρο 50), παρατείνει τη θητεία των Συμβουλίων Διοίκησης Πολιτικών Δικαστηρίων και Διευθυνόντων τις Εισαγγελίες έως την 30ή Σεπτεμβρίου 2025 (άρθρο 51) και τροποποιεί την παρ. 8 του άρθρου 81 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών (ν. 4938/2022, Α΄ 109) (άρθρο 52), καθώς και το άρθρο 86 του ίδιου νόμου (άρθρο 53). Επιπροσθέτως, αναδιαμορφώνει την παρ. 2 του άρθρου 819 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 54), την παρ. 1 του άρθρου 208 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 55) και την παρ. 1 του άρθρου 787 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρο 56), και τροποποιεί την έναρξη ισχύος των διατάξεων για τον προέλεγχο σωματείων από δικηγόρο (άρθρο 57).

Το Μέρος Γ΄ (άρθρο 58), υπό τον τίτλο «Έναρξη Ισχύος», ορίζει την έναρξη ισχύος του Νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 44

Το άρθρο 44 του υπό ψήφιση νομοσχεδίου τροποποιεί το άρθρο 111 παρ. 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και εντάσσει στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Εφετείου τα κακούργηματα που συνιστούν προσβολές ατομικού απορρήτου και επικοινωνίας, τα οποία προβλέπουν ο Ποινικός Κώδικας ή ειδικοί ποινικοί νόμοι. Η έναρξη ισχύος του προτεινόμενου άρθρου 44 είναι ο χρόνος δημοσίευσης του παρόντος νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 58 παρ. 1 του παρόντος νομοσχεδίου. Το άρθρο 75 του ν. 5090/2024 έχει ήδη τροποποιήσει το άρθρο 111 παρ. 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, με χρόνο έναρξης ισχύος την 1η.5.2024. Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας και απρόσκοπτης εφαρμογής του άρθρου 111 παρ. 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας θα ήταν ορθότερο να προβλεφθεί ρητά ως χρόνος έναρξης ισχύος της προτεινόμενης διάταξης η 1η.5.2024, με ταυτόχρονη κατάργηση της αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 75 του ν. 5090/2024.

2. .Επί του άρθρου 45

Το άρθρο 45 τροποποιεί το ισχύον άρθρο 324 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και οι λέξεις «111 παρ. 6» αντικαθίστανται από τις λέξεις «της περ. δ) του άρθρου 110». Η έναρξη ισχύος του προτεινόμενου άρθρου 45 είναι ο χρόνος δημοσίευσης του παρόντος νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 58 παρ. 1 του νομοσχεδίου. Το ισχύον όμως άρθρο 110 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δεν περιέχει περ. δ´. Αυτή η περίπτωση περιέχεται στο άρθρο 110 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί από το άρθρο 74 του ν. 5090/2024, το οποίο όμως έχει έναρξη ισχύος την 1η.5.2024. Συνεπώς, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας και απρόσκοπτης εφαρμογής του άρθρου 324 παρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, είναι ορθότερο να προβλεφθεί και εν προκειμένω ρητά ως χρόνος έναρξης ισχύος της προτεινόμενης διάταξης η 1η.5.2024.

3. Επί του άρθρου 49

Το άρθρο 49 αντικαθιστά την υφιστάμενη παράγραφο 5 του άρθρου 24 του ν. 4689/2020 (Α´ 103) ως εξής: «5. Στα αδικήματα που τελούνται σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε αυτά τυποποιούνται στον παρόντα νόμο είτε στις γενικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, δεν εφαρμόζονται οι παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 381 οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 405 του Ποινικού Κώδικα». Στην τελευταία φράση της παρ. 5 του νέ-

ου άρθρου 24 έχει παραλειφθεί ο σύνδεσμος «και» μεταξύ των αναφερόμενων δύο άρθρων του Ποινικού Κώδικα, όπου πρέπει να προστεθεί.

Αθήνα, 29 Απριλίου 2024

Οι εισηγητές
Κωνσταντίνος Δεληκωστόπουλος
Αθανασία Διονυσοπούλου
Επίκουρη Καθηγήτρια της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρηγόπουλος
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών